

Obama demonstreert de ziekte van de Belgische realiteit

Marc De Vos

Directeur

Itinera Institute

Spiegel Obama

Op deze bladzijde wil ik nog even ingaan op de mondiale roes over het aantreden van Barack Obama als president van de Verenigde Staten. Ook in ons land werden waarnemers en commentatoren meegezogen in de vlaag van collectieve verheerlijking bij een roerende inaugurale rede. Obama is de president van de wereld, een voorbeeld voor de Belgische politiek, een rolmodel voor onze migranten – u kent het refrein. Ik wil niet afvallig doen, maar hebben al die enthousiaste Belgen de speech van Obama wel goed gelezen? Want de Belg die dat doet, vindt er vooral een spiegel die de zieke Belgische realiteit ontvullend blootlegt.

Er is vooreerst de vaststelling hoezeer Obama de kaart van het natiegevoel trekt. De Amerikaanse “natie” – het woord keert tot vervelends toe terug – is de rode draad

in zijn rede. Opeenvolgende generaties en periodes uit de Amerikaanse geschiedenis worden onder de noemer van die ene natie met elkaar verbonden. Ze zijn het fundament voor een echte Amerikaanse geloofsbelijdenis over de haalbaarheid van een betere toekomst. Wat een wereld van verschil met het gegeven “België”, een land dat mordicus zonder natie wil zijn.

Jawel, het is een kwestie van willen. Want onze Vlaams-Waalse tegenstellingen verzinken in het niets bij de enorme etnische, religieuze en culturele diversiteit van de Amerikaanse smeltkroes. Het is zaak diversiteit op te vangen in een institutioneel kader dat door eenieder aanvaard wordt en tegelijkertijd te overstijgen in een gemene deler die zorgt voor eenheid in verscheidenheid. De eindeloze turfoorlogen op de voorschot België leiden tot institutionele disfunctie en ondermijnen een gemeenschappelijke identiteit. Als we in Obama een voorbeeld zien, dan moeten we de loden bladzijde omslaan voor een staatstructuur die autonomie en efficiëntie beoogt, die

Obama demonstreert de ziekte van de Belgische realiteit

Brussel laat open bloeien en die solidariteit aan verantwoordelijkheid koppelt.

Het natieverhaal straalt ook af op een andere hoeksteen van Obama's redevoering: "burgerschap", en de plichten die dat impliceert aan de samenleving. Er is geen gemeen burgerschap wanneer duizenden Turkse "Belgen" de Turkse premier Erdogan met vlag en wimpel als de eigen leider onthalen. Er is geen gemeen burgerschap wanneer Vlamingen onwetend en angstig blijken over minderheden die de Islam aanhangen. We hebben nood aan een bewuste en doordachte burgerschappolitiek die bakens zet voor iedereen en die iedereen betreft. De moraal van rechten en plichten mag daarbij niet ontbreken. Succes is voor de Belg te veel de eigen verdienste, eerder dan van de gemeenschap, terwijl falen te veel door de gemeenschap moet worden opgelost, eerder dan door onszelf.

Obama slaat voor mij ook de nagel op de kop wanneer hij de lof zingt van ontelbare "risiconemers, doeners en makers" die voor hem de Verenigde Staten welvaart en vrijheid hebben gebracht. Staat u er even bij stil. Hoeveel aandacht gaat er bij ons niet naar het verdelen van welvaart, in plaats van naar het maken van welvaart? De Belgische politiek is één groot

verdeelgevecht. Idem voor het sociaal overleg tussen werkgevers en vakbonden. Idem voor het beheer van de ziekteverzekering door alle belangengroepen. Onze risiconemers, doeners en makers krijgen vooral steun in woorden en weinig in daden. Zij die in België ondernemen doen dat ondanks het bestel, niet dankzij het bestel. Zij die succesvol zijn, krijgen vaak meer afgunst dan respect.

Opvallend is ook de centrumvisie van Obama over de overheid: "de vraag is niet of de overheid te groot of te klein is, maar of ze werkt". Daar kunnen wij een puntje aan zuigen. Onze overheid en ons overheidsapparaat zijn bij de grootste ter wereld, maar de prestaties ervan zijn volgens alle metingen middelmatig. Er mag dus een deugddoende Obamawind waaien over onze gewesten. We kunnen die zeer gebruiken op een moment dat we opnieuw op de overheid rekenen om de crisis te bezweren.

“
De inaugurale
rede van president
Obama is een
spiegel die de zieke
Belgische realiteit
ontnuchterend
blootlegt.
”

Ook ik vind de figuur van Obama inspirerend. Maar de eerste inspiratie moet vooral de vaststelling zijn dat Obama nooit Obama zou zijn indien zijn vader niet naar de Verenigde Staten maar naar België was getrokken. Net zoals Bill Gates waarschijnlijk nooit Bill Gates was geworden indien hij in België was geboren. Het succes van

Obama is het succes van de Verenigde Staten en van de goede kanten van een maatschappijmodel dat we in Europa graag verketteren. We kunnen leren van Obama door te leren van die VS. Het beeld dat we van onszelf zien in de spiegel van Obama's rede is weliswaar zorgwekkend, maar het is tevens verhelderend. Wij hebben het vermogen dat beeld zelf te verbeteren. Want de Belgische ziekte, dat is de ziekte van ons allemaal.

Marc De Vos

Directeur van het Itinera Institute
Docent UGent

Verschenen als column in De Standaard van 30 januari 2009.

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur